

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jubilea a zprávy

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 23 (1978), No. 3, 168--171

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139919>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1978

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Historický pohled ukazuje, že příprava učitelů pro nejnižší třídy se vyvíjí od ryze prakticistické středoškolské úrovně k vysokoškolské s určitou odborně matematickou složkou. Naproti tomu původně ryze odborná matematická příprava učitelů výběrových středních škol se od typu A vyvíjí přes B či C k typu D, tj. obohacuje se o didaktickou složku, resp. ji zrovnoprávňuje.

Příprava učitelů pro 11–15letou mládež nebyla dosti dlouho institucionalizována v samostatném druhu vysoké školy (viz případ Francie či Rakouska); protože tento 2. stupeň škol vznikl prodloužením školní docházky dětí pracujících vrstev, odpovídala tomu prodloužená příprava učitelů z 1. stupně (doplňující zkoušky). Současné prodloužení povinné školní docházky do 16–17 let vede mnohde k tomu, že se příprava učitelů pro 11–15leté sjednocuje s přípravou učitelů pro 3. stupeň škol. To ještě výrazněji přispívá k tomu, že tato společná příprava nabývá charakteristických rysů typu D. A tato úvaha přivádí čtenáře k aktuální problematice našeho učitelského školství.

Literatura

- [1] E. KRAEMER, J. MÜLLEROVÁ: *Třetí mezinárodní kongres o vyučování matematice*, Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, roč. XXII (1977), č. 3.
- [2] F. ZAPLETAL: *O práci francouzských ústavů IREM*, Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, roč. XXII (1977), č. 6.

... nejde jen o reformu školství, ale i o reformu učitelů. Ovšem reformovat živé lidi je věc těžká a pomalá; nedá se jen tak nařítit: od nynějška budeš takový a onaký. K. Čapek, 1929

jubilea & zprávy

PROFESOR FRANTIŠEK MAŠEK PĚTAŠEDESÁTILETÝ

V uplynulém roce oslavil své pětadesáté životní jubileum i člen hradecké pobočky JČSMF profesor František Mašek. Mezi členy naší Jednoty není takových příliš mnoho. Zájem, aktivita, obětavost a iniciativa jsou stálým zdrojem jeho úspěšné činnosti v pobočce.

František Mašek se narodil 8. srpna 1912 v Táboře. Ač rodem Jihočechem, celým svým životem je spjat s krajem pod Orlickými horami. Vystudoval reálku v Kostelci n. Orl., aprobaci k vyučování matematice a deskriptivní geometrii pak získal na přírodovědecké fakultě UK a na ČVUT v Praze. Rád vzpomíná na své profesory — Bydžovského, Kadeřávka, Kounovského, Jarníka a další, kteří nejenom předávali studentům bohaté odborné znalosti, ale získávali i jejich upřímný zájem o předmět. A nejen to: všichni měli společný zájem o práci ve vědecké společnosti matematiků a fyziků a ovlivnili tímto směrem i své žáky.

Tak i profesor Mašek se stal členem Jednoty a nadšeným propagátorem a organizátorem její činnosti. Svou učitelskou dráhu na středních školách začal na pardubické reálce. Za 2. světové války přešel na reálné gymnázium do Kostelce n. Orl. a práci na této škole věnoval největší část své aktivní učitelské činnosti. Po krátkém působení na dělnické přípravce v Lázních Běláhradě se opět vrátil na „své“ gymnázium.

Učil rád. Vedl své žáky k lásce a zájmu o předměty své aprobace. Řada jich dnes působí jako učitelé matematiky, deskriptivní geometrie, fyziky na středních i základních školách, mnozí se stali učiteli vysokých škol, inženýry, architekty, vědeckými pracovníky. Zapálenou pochodeň zájmu o matematiku tak předávají dalším generacím.

Významná a velmi záslužná je činnost prof. Maška v JČSMF. Po 2. světové válce spolu s prof. Menclem obnovují činnost hradecké pobočky a prof. Mašek je zvolen předsedou. Tuto funkci vykonává až do r. 1973. Dlouhé období řídí práci výboru, organizuje mnohé akce. Účastní se přednáškami letních škol, navazuje kontakt se slovenskými pobočkami JSMF. Po založení matematické olympiády je jedním z prvních profesorů středních škol, kteří pochopili její význam a činně se zapojili. Je místopředsedou KV MO, předsedou OV MO v okrese Rychnov nad Kněžnou pro kategorii D. Vede školení žáků, pomáhá učitelům, opravuje úlohy.

Předává mnoho svých zkušeností nastupující učitelé generaci, přednáší v rámci OPS i KPÚ pro učitele základních a středních škol.

Jako zkušený odborník recenzuje učebnice deskriptivní geometrie pro gymnázia, publikuje několik poznámek o vlastnostech nadploch a historicko-kritickou studii o důkazech Pohlkeho věty.

Za svou činnost byl vyznamenán pamětní medailí u příležitosti 100 let JČSMF a obdržel čestné uznání. Pochvalné uznání mu bylo uděleno rovněž při oslavách 25. výročí MO v ČSSR.

I když dnes už není s. prof. Mašek v aktivní učitelé službě, je nadále členem výboru pobočky. Rád přijde mezi své přátele a je mezi nimi vždy upřímně vítán.

Výbor jménem všech členů hradecké pobočky přeje prof. Maškovi ještě dlouhá léta života a dobrého zdraví.

Stanislav Zahradník

DESÁTÁ MEZINÁRODNÍ FYZIKÁLNÍ OLYMPIÁDA V ČSSR

Uspořádání jubilejní desáté mezinárodní fyzikální olympiády (MFO) bylo svěřeno Československu, odkud vyšel před lety popud k pořádání MFO.

Zúčastnil se jí letos dosud největší počet družstev (celkem dvanáct) těchto států: Bulharsko (BLR), Československo (ČSSR), Finsko (FiR), Francie (FrR), Jugoslávie (SFRJ), Maďarsko (MLR), Německá demokratická republika (NDR), Polsko (PLR), Rumunsko (RSR), Sovětský svaz (SSSR), Spolková republika Německa (NSR) a Švédsko (ŠK).

Z každého státu bylo pozváno 5 soutěžících, jeden vedoucí delegace a jeden pedagogický vedoucí. Celkem se soutěže zúčastnilo 60 studentů. Mezi soutěžícími nebyla letos žádná dívka.

Vedoucím našeho družstva byl doc. dr. IVAN NÁTER, 1. místopředseda ÚV FO, a pedagogickým vedoucím doc. ing. BOHUMIL VYBÍRAL, člen užšího ÚV FO.

Pro naše účastníky X. MFO a jejich náhradníky bylo uspořádáno v době od 19. 6. do 1. 7. 1977 soustředění. Účastníci soustředění byli vybráni podle výsledků dosažených ve 3. kole FO kat. A.

Před skončením soustředění byli vybráni účastníci pro MFO

1. JIŘÍ SVOBODA	4. r. G Brno, kpt. Jaroňe
2. JIŘÍ KOLAFÁ	4. r. G Praha, W. Piecka
3. JAROMÍR MATĚNA	3. r. G Hradec Králové
4. PETR KUČÍREK	3. r. G Brno, Koněvova
5. RUPERT LEITNER	4. r. G Semily

Mezinárodní komise pro řízení soutěže byla utvořena takto:

Předseda: doc. dr. MILOŠ MATYÁŠ, DrSc., člen korespondent ČSAV

Místopředseda: prof. dr. ROSTISLAV KOŠŤÁL

Sekretář: dr. MIROSLAV ROZSÍVAL

Členové: vedoucí delegací zúčastněných států

MFO probíhala v době od 7. července 1977 do soboty 16. července. Soutěžní část se konala v Hradci Králové a závěrečná — slavnostní část — v Praze. Soutěžící i vedoucí byli ubytováni v Hradci Králové v internátu Pedagogické fakulty, v Praze v Domově mládeže střední průmyslové školy strojní v Praze 10, Na Třebešíně.

Slavnostní zahájení se konalo v sále Kulturního domu ROH v pátek 8. července za přítomnosti náměstka ministra školství dr. K. ČEPIČKY, předsedy ÚV JČSMF akademika JOSEFA NOVÁKA a dalších hostů.

V soutěži byly zadány tři teoretické úlohy, na jejichž vypracování byla dána doba 5 hodin. Na

vypracování laboratorní úlohy byla dána rovněž doba 5 hodin. Každá teoretická úloha se hodnotila nanejvýš 10 body, laboratorní úloha nanejvýš 20 body. Každý soutěžící mohl tedy dosáhnout maximálně 50 bodů. Ceny se určily podle org. řádu, a to z nejvyššího počtu dosažených bodů určitým procentem. Bylo to 49 bodů. Podle směrnic přísluší

I. cena dosaženým 49—44 bodům,

II. cena dosaženým 43—38 bodům,

III. cena dosaženým 37—31 bodům,

čestné uznání dosaženým 30—24 bodům.

Zbývající účastníci, kteří nedosáhli 24 bodů, dostali jen potvrzení o účasti.

Za jednotlivé úlohy získala družstva tento počet bodů:

Stát	Bodů za úlohu				Bodů celkem
	1	2	3	4	
ČSSR	38	41	50	90	219
SSSR	41	32	44	87	204
NSR	35	11	42	96	184
FrR	27	16	44	92	179
NDR	41	20	34	82	177
PLR	33	22	38	83	176
MLR	29	5	44	92	170
RSR	42	12	38	75	167
ŠK	14	16	47	70	147
BLR	28	13	33	67	141
FiR	16	13	30	78	137
SFRJ	17	24	39	42	122

Naši účastníci se umístili takto:

Pořadí	Příjmení	Úloha				Celkem bodů	Vyhodnocení
		1	2	3	4		
1	SVOBODA	9	10	10	20	49	I. cena
2	MATĚNA	9	9	10	20	48	I. cena
8—10	KOLAFA	7	10	10	16	43	II. cena
12—15	KUČÍREK	8	8	10	14	40	II. cena
16—20	LEITNER	5	4	10	20	39	II. cena

Tři nejlepší družstva u úlohy z termodynamiky byla: RSR, SSSR a NDR (naše bylo na 4. místě).
Tři nejlepší družstva u úlohy z optiky byla: ČSSR, SSSR a SFRJ.
Tři nejlepší družstva u úlohy z elektřiny byla: ČSSR, ŠK a SSSR s FrR a MLR.

Tři nejlepší družstva z laboratorní úlohy z elektřiny byla: NSR, FrR a MLR (naše bylo na 4. místě).

Podle získaných bodů je toto pořadí států (u každého státu je uveden též počet získaných cen a čestných uznání).

Stát	Počet bodů	Počet cen			Počet čest. uznání	Počet neúsp.
		1.	2.	3.		
ČSSR	219	2	3			
SSSR	204	1	4			
NSR	184		3	1	1	
FrR	179	1		3	1	
NDR	177	2		2		1
PLR	176		2	2	1	
MLR	170			4	1	
RSR	167		2	1	2	
ŠK	147			2	2	1
BLR	141	1			2	2
FiR	137		1	1	1	2
SFRJ	122		1		1	3
Celkem		7	16	16	12	9

Slavnostní zakončení X. MFO s rozdáváním cen proběhlo v pátek odpoledne v Praze v Karolinu za účasti prvního náměstka ministra školství prof. PŘEMYSLA JAGOŠE, tajemníka KV KSČ Východočeského kraje, zástupce MěV KSČ v Praze, předsedy JČSMF akademika NOVÁKA, tajemnice ČÚV SSM MIROSLAVY NĚMCOVÉ, místopředsedy MěNV v Hradci Králové, děkana MFF UK, děkana PedF v Hradci Králové, ředitele odboru středních škol MŠ dr. V. Čáry a dalších hostů.

Po slavnostních projevech a předání cen promluvil vedoucí maďarské delegace prof. R. KUNFALVI a za řešitele Jiří SVOBODA, absolutní vítěz z ČSSR.

Během soutěže se konaly zájezdy na zámek

Opočno, do Safari ve Dvoře Králové, do Orlických hor, do Pece, Špindlerova mlýna, na Špindlerovku, do závodů Amati a závodů Vítězného února v Hradci Králové.

KV SSM Východočeského kraje uspořádal pro účastníky MFO kulturní program s vystoupením mládežnických skupin a společenský večer s tancem v Palmové zahradě hotelu Bystrica.

Cestou do Prahy byla zastávka v Kutné Hoře, spojená s prohlídkou chrámu sv. Barbory, v Praze byla zorganizována prohlídka Prahy a Pražského hradu. Večer navštívili účastníci představení v Laterně magie.

Lze říci, že tato MFO byla úspěšná a reprezentativní.

Rostislav Košťál